

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อผู้วิจัย ดารารัตน์ ศรียาภัย

สถานที่วิจัย โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดโพธิ์ท้าว) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ปีที่ทำการวิจัย 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดโพธิ์ท้าว) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน 15 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) 0.86 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81 และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น (α) 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความเป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

สภาพที่คาดหวังมุ่งปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดขั้นสูง คำนึงถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะ 3R และ 7C เน้นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดเป็นระบบ พัฒนาทักษะของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับมุมมองทางภูมิศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการสอดแทรกทักษะที่สำคัญ ได้แก่ การสังเกต การแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงพื้นที่ (spatial thinking) การคิดแบบองค์รวม การใช้เทคโนโลยี และการใช้สถิติพื้นฐาน ในส่วนของสภาพปัจจุบัน ยังยึดครูเป็นศูนย์กลาง

มุ่งสอนเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ไม่เน้นการคิดแบบองค์รวม ไม่ฝึกการคิดวิเคราะห์และการคิดที่มีเหตุผล เป็นเหตุให้ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่การรู้เรื่องภูมิศาสตร์

ครูมีความจำเป็นและมีความต้องการความรู้ในการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ แนวการสอนภูมิศาสตร์ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พัฒนาความสามารถ ทักษะ และกระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่ชัดเจนขึ้นตามลำดับขั้นตอน

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3.1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม (Review Knowledge : R) 3.2 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration : I) 3.3 ขั้นวางแผนและค้นหาคำตอบ (Planning and Exploring : P) 3.4 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing : S) 3.5 ขั้นนำไปใช้ (Apply : A) และ 3.6 ขั้นประเมินผล (Evaluation : E) 4. ระบบสังคม และ 5. การวัดและประเมินผล

รูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.75/83.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7530 แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7530 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 ที่ตั้งไว้

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ RIPSAE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.67$ S.D=0.23)